

Morálně politická a psychologická příprava a bojová pohotovost ČSLA

V druhé polovině r. 1973 bylo do politické přípravy vojáků z povolání ČSLA zařazeno téma „Vzrůstající význam morálně politické a psychologické přípravy příslušníků armády na soudobou válku“, a to zcela oprávněně, neboť morálně politický a psychologický faktor bude mít v budoucí válce velký význam pro dosažení vítězství.

V důsledku pokračujících příprav kapitalistických vládnoucích kruhů k řešení svých strategických cílů ozbrojeným zápasem musí být všechny státy Varšavské smlouvy připraveny k odrazení nepřátelské agrese.

Proto i ČSSR prostřednictvím vedoucí politické síly — KSČ a svých státních orgánů přijímá opatření k upevnění své obranyschopnosti.

Hlavní a rozhodující složkou k zabezpečení obrany našeho socialistického státu před agresí nepřítel je ČSLA. Proto musí být ČSLA po všech stránkách na takové úrovni, aby mohla v součinnosti se svými spojenci nejenom odrazit jakoukoli agresi nepřítel, ale rozhodným protiúderem rozbit jeho hlavní úderné uskupení a způsobit mu drtivou porážku. Základní podmínkou zabezpečení tohoto úkolu je **nepřetržitá vysoká bojová pohotovost**, která zasahuje všechny oblasti života vojsk a vyžaduje

široký rozsah nejrůznějších opatření dlouhodobého charakteru. Mezi tato opatření patří:

- vysoké morální a politické uvědomění vojsk,
- vysoká kázeň všech vojáků,
- správné rozmístění, doplnění a příprava kádru,
- účelná dislokace vojsk,
- rychlé a organizované vyvedení vojsk do poplachových prostorů,
- rychlé a organizované zmobilizování vojsk a štábů,
- důkladné a všestranné znalosti nepřítel,
- úroveň, vycvičenost a sladěnost jednotek,
- schopnost a připravenost velitelů a štábů velet vojskům,
- bojeschopnost dopravní a bojové techniky,
- nepřetržitě spojení a utajení,
- materiální zabezpečení.

Ve všech opatřeních se v plném rozsahu uplatňuje morálně politická a psychologická příprava. Vzhledem k omezenému rozsahu článku a k nezbytnosti utajení budu v článku aplikovat opatření morálně politické a psychologické přípravy jen na některá opatření bojové pohotovosti.

Uplatnění morálně politické a psychologické přípravy v opatřeních bojové pohotovosti

Vysoké morální a politické uvědomění vojsk (morální duch vojsk) je souhrn politických a mravních idejí, jimž jsou příslušníci ČSLA oddáni a které vyjadřují jejich vztah k zájmům vlasti a lidu, k sociálně politickému zřízení, politice státu a za války vztah k jejich cílům a charakteru. Je to složitý a mnohostranný jev, který je v neustálém vývoji. Je těsně spojen s morálně politickým stavem všeho obyvatelstva našeho státu a se vzájemným vztahem socialistických států.

Jeho zdrojem je komunistický světový názor i ideové přesvědčení o správnosti věci socialismu, důvěra v politické a vojenské vedení, láska k vlasti, hluboké pochopení spravedlnosti vedené války a vira ve vítězství.

Věrnost věci socialismu a komunismu a zájmy obrany socialistické vlasti před nepřitelem umožňují příslušníkům ČSLA pochopit podstatu, zdroje, charakter a typy válek současné epochy, sociální podstaty a poslání armád a z toho vyplývající i úlohu ČSLA při zabezpečování míru.

Opatření velení ČSLA k rozvíjení komunistického názoru kladně působí na rozvoj morálně psychologické připravenosti pro boj. Současně vědomí příslušníků ČSLA upevňuje mravní přesvědčení o správnosti plnění svých vojenských povinností.

Nejvyšším morálním principem je odanost socialismu a komunismu. Je-li tento princip zafixován ve vědomí příslušníků ČSLA, určuje jejich morální profil a jejich činy. Je mravním základem a zdrojem morálně bojových vlastností, nezbytných k vítězství. Nachází konkrétní výraz v lásce ke své socialistické vlasti, k zemím socialismu a nenávist k jejich nepřítelům.

Vysoce uvědomělí a morálně pevní příslušníci ČSLA pozorně sledují mezinárodní život, analyzují události a zauímají k nim správný postoj. V případě pronikavého zhoršení mezinárodní situace a zvýšeného napětí u nich rychle ustupují do pozadí osobní zájmy a svou pozornost soustřeďují na kvalitní plnění služebních úkolů.

Naproti tomu vojákům málo uvědoměným, kteří nejsou zvyklí a neumějí rozebírat zostření mezinárodního života, se každé zostření mezinárodní situace zdá neočekávaným a každé překvapení či náhlá změna situace v nich vyvolává bezradnost, strach nebo apatii a lhostejnost. Cit vojenské povinnosti a cit nenávisti k imperialismu se u nich aktivizuje velmi slabě. Hodnotí složité mezinárodní události s mnohem větším subjektivismem a soustřeďují svou pozornost na to, jak se zhor-

šení mezinárodní situace dotkne jejich osobních zájmů.

Při vytváření vysokého morálně politického uvědomění vojsk se musí stát základem vysvětlování usnesení KSČ a vlády ČSSR o vojenských otázkách a prací zkladatelů marxismu-leninismu o válce a armádě.

Vysoká kázeň všech vojáků, vojenského kolektivu je stav, kdy vojáci hluboce chápou politiku strany, jsou odhodláni k boji, dovedně zacházejí se svěřenými zbraněmi, ovládají bojovou techniku, dokonale znají a bezpodmínečně plní požadavky příslušných vojenských řádů, jsou připraveni a schopni v kterýkoli okamžik splnit uložený úkol.

Vzhledem k velkému významu kázně pro zvyšování bojové síly ČSLA, velení ČSLA uplatňuje všestranné úsilí ke splnění usnesení XIV. sjezdu KSČ, které uložilo „neustálou pozornost věnovat zdokonalování systému velení, upevňování kázně, organizovanosti života a vysoké bojové pohotovosti“.

Upevňování kázně, organizovanosti života a předcházení mimořádným událostem velení armády chápe jako nepřetržitý proces, ve kterém má důležité místo výchova k přesvědčení o nutnosti kázně stejně jako boj proti nekáznosti.

Ukáznost — jako jeden z nejdůležitějších morálních rysů vojáka — je nezbytnou podmínkou dosažení a udržení vysoké bojové pohotovosti. Je tomu tak proto, že dosáhnout maximální připravenosti k odrazení překvapivého napadení nepřitele a jeho zničení v krátké době rozhodným útokem je možné jen při vysoké organizovanosti a bezpodmínečném dodržování obrovské fyzické i morální překážky, které budou před každým jednotlivcem i kolektivem vyvstávat.

Nekázeň (nedůsledné plnění rozkazů a nařízení, svémocné odloučení, nezodpovědný přístup k dozorci a strážní službě, o šetřování bojové techniky, opilství, výtržnictví a vojenské trestné činy) bojovou pohotovost oslabuje.

Ukáznost vojáka je výrazným ukazatelem jeho morální a psychologické připravenosti na válku. Vytváří podmínky, aby mohl jednat často zcela jinak, než obvykle, dosáhnout sebezapření a sebeovládání. Umožňuje mu pochopit složitost bojové situace, dynamičnost a rychlý spád boje a jeho obtížnost. V důsledku toho se

bezvýhradně podřizuje rozkazům a nařízením velitelů a náčelníků.

Výchova vojáků k ukázněnosti je v podstatě procesem psychologické přípravy jeho osobnosti. Tento proces předpokládá vytvoření systému motivů činnosti vojáka a jeho potřeb, uvážení jeho správných vztahů k okolí, ke službě, k veliteli a kolektivu, formování charakteru, návyků v jednání, přísně odpovídajících požadavkům vojenské příslušnosti, rozkazů a řádů.

Jde o to, dosáhnout toho, aby voják uvědoměle řídil své jednání, neváhal vynaložit všechny své síly k překonání nebezpečných situací a obtíží, které by soudobý boj přinesl.

Důležitým prvkem výchovy vojáka je přístup velitele. Přistupuje-li velitel k vojákům s otcovským pochopením, je-li spravedlivý a pozorný, vyvolává u vojáků kladné pocity.

Nadutost, hrubost, urážení a ponižování osobní důstojnosti vyvolává záporné pocity. Mezi velitelem a podřízeným vzniká odcizení nazývané „psychologickou bariérou“. Výchova v takovýchto podmínkách nemá účinný vliv.

Přesvědčování vojáků se utváří úspěšně tehdy, jestliže se mezi velitelem a podřízenými vytvoří psychologický kontakt, (duševní sblížení).

Odměna nebo trest, které voják přijímá lhostejně, ztrácí pro něho výchovný význam a nepomáhají při utváření jeho přesvědčení.

Velmi silně působí též osobní příklad velitele. Komu se chce voják podobat, koho se snaží napodobit, z koho si bere příklad, na tom v mnohém závisí jeho jednání nejen v mírových podmínkách, ale i v bojové situaci.

Rozhodující úlohu ve výchově ke kázní má kolektiv. Revoluce ve vojenství změnila vztahy kolektivu a jednotlivce. Soudobé zbraně a bojová technika vyžadují, aby jejich obsluhy byly dobře vycvičeny, jejich činnost sladěna a aby bylo dosaženo plné vzájemné zastupitelnosti ve funkcích. Proto se podstatně zvýšila odpovědnost jednotlivce před kolektivem a současně i odpovědnost kolektivu za jednání a činnost každého jednotlivce.

Dobrý kolektiv ukazuje vojáka, jeho myšlení, city, dává mu příklady k napodobení. Společný život a společná činnost vštěpují vojákům obecné základy morálky, přivývají je dodržování morálních norem. V kolektivu se vytváří veřejné mínění, pod jehož vlivem lidé jednají určitým způsobem, osvojují si komunistické názory a ideály. V kolektivu se snáze všestranně rozvíjí psychika i duchovní profil vojáka.

Proto utváření pevných, sladěných vojenských kolektivů, stmelování jednotek, osádek a obsluh je jedním z prvořadých úkolů velitelů, politických pracovníků, stranických a mládežnických organizací při morální a psychologické přípravě.

Naproti tomu málo stmelový kolektiv má obyčejně na jednotlivce negativní vliv. V takovém případě je velké nebezpečí působení konformismu nebo negativismu, které vznikají za určitých podmínek působení kolektivu na jednotlivce.

Konformismus (skupinový vliv) znamená, že příslušník kolektivu ochotně souhlasí se všemi požadavky kolektivu, nemá své vlastní přesvědčení. To ho rozviklává a činí snadno přístupným cizímu nátlaku. Nesází se sám z pozic svého názoru rozebrat vzniklou situaci a jedná podle zásady — jak všichni, tak i já.

Aby mohl kolektiv správně působit na jednotlivce a vést jej k přesnému plnění úkolů, k zodpovědnosti vůči sobě, kolektivu i celé společnosti, musí se stát vedoucí silou kolektivu stranická nebo mládežnická organizace.

Důkladné znalosti nepřítele, jeho výzbroje, techniky, způsobů činnosti, silných i slabých stránek, lstí, úskoků a záludností, zvyšují morálně psychologickou odolnost vojáků. To upevňuje přesvědčení vojáka o vlastní síle, napomáhá to dovednějšímu používání zbraní a bojové techniky, zabezpečuje pevnost v těch nejobtížnějších a nejsložitějších situacích, umožňuje předvídat zámýsl nepřítele a jeho příčiny a organizovat co neúčinnější protipatření.

Velmi důležité je seznamovat vojáky s reálným hodnocením pravděpodobného nepřítele. V. I. Lenin upozorňoval, že... to nejnebezpečnější ve válce... je podceňovat protivníka a uklidňovat se tím, že my jsme silnější...“

Hodnocení nepřítele musí vycházet vždy z celkového poměru sil. Zprávy o novinkách zahraniční techniky a jejich bojových vlastnostech a taktice musí být objasněny se všemi klady, nedostatky, s poukazáním na vlastní účinné zbraně proti této technice.

Neoddělitelnou součástí morálně politické a psychologické přípravy na soudobou válku je výchova příslušníků ČSLA vůči nepříteli socialismu. Proto při seznamování vojáků s organizací, výzbrojí a taktikou nepřítele je nutné učit všechny příslušníky ČSLA nenávisti k nepříteli.

Nenávist k nepříteli umožňuje vojákovi zasáhnout v libovolném okamžiku do boje

a použit k zničení agresora všechny prostředky, které má k dispozici.

Cit nenávisti k nepříteli se projevuje již v míru neustálým zvyšováním bdělosti a ostráživosti.

Výchovu k nenávisti je nutné založit na objasňování ekonomické, politické a třídní podstaty agresivnosti imperialismu, ukazovat, že dějiny kapitalismu jsou dějinami uchvatitelských válek, které jim přinášejí velké zisky. Objasňovat na konkrétních faktech agresivnost vojenského bloku NATO a jeho opatření k přípravě raketoné jaderné války.

Posilovat nenávist k nepříteli napomáhá i odhalování záměrů západoněmeckých revanšistů. Je proto nutné vysvětlovat, že ti, kteří v období příprav a provedení 2. světové války postavili koncentrační tábory a plynové komory pokračují v aktivitě vojenskopolitické činnosti.

Předpokladem rozvíjení nenávisti vojáků k nepříteli je objasňování třídní podstaty buržoazních armád a jejich protilidového charakteru. Zkušenosti z minulých válek ukazují, že bez ohledu na to, z jakých tříd lidé do buržoazní armády přicházejí, tyto armády slouží kapitalismu a jsou nástrojem agresivní protisocialistické politiky. Pomocí rafinovaného ideologického a psychologického zpracování se imperialismus daří vypěstovat z vojáků přicházejících do armády i z dělnické třídy profesionální vrahy a posílat je do boje za své zločinné zájmy.

Prostředky pro výchovu vojáků k nenávisti k nepříteli poskytuje v dostatečné míře poslední období současné historie, teror a násilí páchané kapitalistickými armádami při potlačování národně osvoboditelského boje i v boji proti demokratickým režimům.

Současné je nutné odhalovat podvracenou činnost zpravodajských ústředí a nebezpečnost vedení psychologické války protivníkem.

Při výchově k nenávisti můžeme použít široký rozsah forem a prostředků naší propagandy, odhalovat silné a slabé stránky nepřítelů a nepřipouštět přeceňování nebo podceňování jeho sil.

Úroveň vycvičenosti a sladění jednotek. Morálně politické vlastnosti příslušníků ČSLA se mohou stát reálnou silou jen tehdy, jsou-li provázeny profesionálním vojenským mistrovstvím. Toho u vojsk dosahujeme metodicky správným a náročným výcvikem jednotlivých druhů bojové přípravy.

Základním úkolem přípravy je učit vojáka to, co je nezbytné pro vítězství v současně válce. Abychom toho mohli dosáhnout je nutné, aby veškerá příprava vojáků odpovídala pokrokové vojenské vědě, brala v úvahu zvláštnosti soudobého ozbrojeného zápasu a změny, které do vojensví přináší vědeckotechnický pokrok, aby obsah každodenní činnosti i její metodika byl neustále zbavován všeho zastaralého a doplňován o nové.

Ze zkušeností vyplývá, že všechny druhy bojové (odborné) přípravy přímo nebo nepřímo působí na morálně politickou a psychologickou přípravu. Např. **taktická příprava** rozvíjí odvahu, vytrvalost, iniciativu a vynalézavost vojáků, zvyšuje jejich schopnosti snášet útrapy a strádání bojového života v poli.

Tělesná příprava upevňuje organismus, rozvíjí sílu a otužilost vojáků a připravuje je k snášení velkého a dlouhodobého zatížení.

Střelecká, odborná technická příprava napomáhá rozvíjení důvěry v sílu zbraní a bojové techniky, formování psychických vlastností nutných pro účinné používání zbraní v složitých a vypjatých podmínkách. Studium **prostředků ochrany před zbraněmi hromadného ničení** poskytuje vojákům nejen nezbytné dovednosti a návyky, ale posiluje důvěru v tyto prostředky, bez nichž při používání raketových jaderných zbraní nemůžeme vést úspěšnou bojovou činnost.

Pořadová příprava organizovaná v souladu se současnými podmínkami ukazuje vojákovi, rozvíjí jejich pozornost, organizovanost, rychlé reagování a jiné vlastnosti. Návyky společné činnosti ve tvaru získané při výcviku příznivě působí na vytváření návyků celého kolektivu, i kolektivní činnosti při používání bojové techniky a zbraní.

Největší vliv na morálně politickou a psychologickou přípravu dosáhneme tehdy, jsou-li vojska dobře připravena ve všech druzích příprav — to znamená dosahují-li všestranné vycvičenosti. To jim umožní snadno se orientovat v obtížné a rychle se měnící situaci, být pohotovými převzít v případě nutnosti velení jednotce, určovat způsob a pořadí překonávání zaměřených úseků terénu atd.

Rozhodující význam má **polní příprava**, neboť při ní vojska získávají znalosti v používání pohyblivých forem a způsobů vedení boje a v dovedném využívání výsledků jaderných úderů. Polní příprava je učí rychlému přecházení z útoku do obrany a opačné, rychlému postupu z hloubky a rozvínování do bojové sestavy. Upevňuje návyky v útoku na nepřítel z chodu,

v pronásledování i v násilných přechodech vodního toku.

Zvláštní význam pro morálně politickou a psychologickou přípravu má ta část polního výcviku, při němž se vojáci učí vést boj v noci. Přestože soudobé technické přístroje pro vidění v noci a různé osvětlovací přístroje do určité míry snížily obtížnost a umožnily vést boj v noci rychlým tempem, bude noc vždy psychicky více působit na vojska. Vyplyvá to ze ztíženého pozorování nepřítele, z omezené orientace v terénu, z obtížného udržování součinnosti apod. V důsledku toho se vnímavost a pozornost vojsk rychleji otupuje a dříve dochází k únavě.

V soudobých podmínkách zasluhuje zvláštní pozornost **výcvik v ochraně proti zbrani hromadného ničení**. Ty mají na vojska silný fyzický i psychologický účinek, snižují odolnost a vyvolávají zmatek a paniku. K omezení těchto negativních vlivů je nutné dosáhnout co nejvyšších znalostí účinků ZHN, způsobů odstraňování následků těchto zbraní. Vojákům je nutné všetypovat do podvědomí odhodlání splnit úkol při jakémkoli poměru sil a prostředků, v jakékoli složité situaci.

K dosažení dobrých výsledků v morálně politické a psychologické přípravě je nutné, aby velitelé cvičili své vojáky tak, aby jednotlivé úkoly dělali zcela automaticky. Automaticnost dovedená až do stadia dynamického stereotypu umožňuje vojákům jednat přesně i tehdy, bude-li jejich mysl ovlivněna strachem z neznámé situace.

Současné je nutné odstranit z výcviku formalismus, zjednodušování, šablonovitost a ulehčování podmínek výcviku. Zjednodušování vytváří nesprávnou představu o soudobém boji, neučí vojáky snášet velké fyzické zatížení a překonávat nepříznivé psychické jevy.

K významným morálně bojovým vlastnostem patří fyzická připravenost k vedení soudobého boje. Cílevědomě plánovaná tělesná příprava však nestačí. Ke zvyšování fyzické síly, obratnosti, pohybových vlastností a schopností je nutné vytvářet obtížné podmínky při plnění všech ostatních druhů příprav.

Schopnost a připravenost velitelů a štábů vést vojskům. Je bezesporné, že velitelé, štáby a političtí pracovníci svými vlastnostmi kladně nebo záporně působí na podřízené. Aby kladně působení na rozvoj morálně politického a psychologického stavu podřízených bylo co nejúčinnější,

je nutné, aby osobní vlastnosti velitelů, příslušníků štábů a politických pracovníků se co nejvíce přibližovaly těmto požadavkům:

1. Měli vysoké znalosti marxismu-leninismu projevující se správným politickým vedením svých podřízených, schopností pracovat metodou hlavního článku, stranickou čestností, zásadovostí v práci a vysokou ideovostí v jednání s lidmi, jednotou slova i činu a nesmiřitelností k úchylkám od ideologie strany i od plnění řádů a rozkazů.

2. Jejich morální vlastnosti dosahovaly úrovně socialistického člověka. Mezi tyto vlastnosti patří socialistické vlastenectví, proletářský internacionalismus a s nimi spjatá nenávist k třídnímu nepříteli, kolektivismus, socialistický humanismus, uvědomělá kázeň a vědomí osobní zodpovědnosti.

3. Byli vojenskoodborně připraveni k vykonávání funkce na úrovni soudobého vojenství a své znalosti neustále rozvíjeli v souladu s rozvojem vojenské vědy. Odborně málo připravený velitel nemůže v soudobé válce úspěšně obstát. Např. sebemenší chyba v kalkulacích nebo při rozhodování může způsobit nesplnění úkolu. Čím úplnější znalosti a bohatší zkušenosti mají velitelé, tím méně dochází k chybám a nepříznivým situacím v průběhu boje.

4. Znali zásady psychologie a didaktiky a dovedli tvůrčím způsobem uplatňovat výchovné principy.

5. Měli organizační schopnosti, tj. dovedli hospodářit s časem, dovedně rozmisťovali síly vojenského kolektivu ke splnění úkolu, racionálně pracovali i odpočívali a je-li zapotřebí, dovedli strhnout své podřízené k maximálnímu vypětí sil. Organizačtorská a řídicí práce velitelů, politických pracovníků i příslušníků štábů je velmi mnohostranná a zasahuje do všech oblastí vojenského života. Její vliv se projevuje při politické, taktické i odborné přípravě vojáků, při udržování pořádku podle řádů, ve strážní a bojové službě i v kulturní a politické práci.

V souhrnu můžeme říci, že velitelé, političtí pracovníci i příslušníci štábů svými znalostmi, příkladným plněním vojenských řádů a rozkazů, ukázněností, spravedlivou náročností a starostlivým vztahem k lidem velmi silně ovlivňují své podřízené a vštepují jim potřebné morálně politické a psychické vlastnosti.

K dosažení požadovaných vlastností velitelů, politických pracovníků a příslušníků štábů by v programu jejich psycholo-

gické přípravy nemělo chybět kromě formování vysokých morálně politických kvalit též formování správných představ o válce a o jejích zvláštích. Je totiž zcela zákonité, že všechno nové, neočekávané a nadto ještě v situaci maximální zodpovědnosti má velmi silný psychický vliv. Naproti tomu to, co člověk předvídá, co očekává, to přijímá statečněji. Ujasněné představy obrazu soudobého boje a hluboká znalost jeho zvláštností posiluje důvěru ve vítězství nad nepřítelem a v možnosti ochrany proti jeho zbraním hromadného ničení.

Má-li velitel správné představy o možnosti válce a jejích zvláštích, organizuje a řídí s podřízenými náročně bojovou přípravu s maximálním přiblížením bojovým podmínkám. Nedokonalá představa o charakteru soudobého boje je skrytým zdrojem zjednodušování bojové přípravy.

Mají-li být vytvořeny podmínky blízké bojové situaci, je nutné vytvářet volní a emoční obtíže pro důstojníky. Toto dosáhneme tím, že vydaný rozsah podkladů pro rozhodování (zprávy o nepříteli, situace vlastních vojsk apod.) odpovídají skutečným možnostem a situaci. To nutí rozhodující se velitele abstrahovat podstatné údaje od nepodstatných, pravdivé od nepravdivých.

Důležitá je příprava velitelů přímo v terénu, pokud možno v neznámém prostoru, neboť činnost na stále stejném místě neumožňuje potřebný nácvik využívání sil a prostředků, orientace a využívání výhodných terénních podmínek.

Přiblížení podmínek bojové situace znamená vyloučit jakékoli zjednodušování a ulehčování. Proto je nutné dosáhnout vždy utajení zámyslu cvičení a ostatních učebních podkladů a umožnit tak cvičícím projevit iniciativu, samostatnost a rozhodnost. Nepodaří-li se utajit zámysl, snaží se cvičící pouze tento zámysl odůvodňovat a upouští od svého vlastního řešení.

V soudobém boji nabývá značného významu též vysoká rychlost poznávací činnosti a operativnost myšlení. Vyplývá to především z pronikavého růstu úlohy času a rychlosti. Vývoj prostředků války předurčil objektivní časové parametry, jež musí bojující strany brát v úvahu. Ztráta času je dnes stejně nebezpečná jako nerozumné vynakládání sil a prostředků. Oslabuje vlastní vojska a posiluje nepřítele. Za pouhých 20–30 minut překoná mezikontinentální raketa vzdálenost 8000 až 10 000 km. Aby bylo možné nepřátelský úder paralyzovat a uskutečnit odvetný úder, musí systém řízení vojsk pracovat spolehlivě a rozvinout se v určenou dobu.

Avšak pružnost a rychlost neznamená úspěchanost. Nedostatečně promyšlená, impulzivní činnost svědčí o nedostatku sebeovládání a pasivité myšlení, vedoucí ke snaze ukončit obtížnou a namáhavou rozumovou činnost, jakmile se naskytne možnost nějakého závěru.

Od velitelů a náčelníků se očekává pevné, nepřetržité a operativní řízení podřízených. V soudobých podmínkách, kdy budou jednotky a útvary působit na samostatných směrech a v bojových sestavách budou mezery, bude nepřetržitost řízení pro podřízené znamením, že velitel je na svém místě, že je vše v pořádku. Ztráta spojení nebo delší mezera ve vydávání pokynů bude mít na podřízené vždy negativní morální a psychologický vliv.

S nepřetržitým řízením podřízených těsně souvisí informovanost vojsk. Vždy je nutné zabezpečit dostatek informací, neboť nic nepůsobí tak deprimujícím způsobem na morálně psychologický stav vojsk, jako nejasnost situace a nedostatek informací.

Úplnost, celkový stav a pojízdnost bojové a dopravní techniky.

Kvalitativní změny ve vybavení vojsk (zavedení raketových a jaderných zbraní a jiné bojové techniky, množství nejrůznějších přístrojů a zařízení) vyžadují, aby byl stanoven a aby všichni příslušníci ČSLA respektovali již v hlubokém míru správný vztah mezi člověkem a technikou. Oba činitele jsou v dialektickém vztahu, vzájemně na sebe působí a podmiňují se.

Technický pokrok na jedné straně osvobozuje vojáka od těžké fyzické práce, na druhé straně však zvyšuje nároky na vědomosti, dovednosti, návyky a na morálně politické a morálně bojové vlastnosti vojáků, kteří tuto techniku obsluhují (uvědomělost, ukázněnost, znalosti, vojenskou družnost, smysl pro kolektiv atd.).

Je tomu tak proto, že technika, byť by byla sebedokonalejší a sebestačnější, bez člověka je mrtva. Člověk ji vytváří, připravuje k boji a používá. Proto zůstává hlavním činitelem, určujícím průběh a výsledek války.

Můžeme bez nadsázky říci, že v soudobých podmínkách války, kdy kapitalistický i socialistický tábor mají armády vybavené mohutnou bojovou technikou o vyrovnané síle, zvítězí ta válčící strana, jejíž vojáci budou mít vyšší bojovou morálku, budou fyzicky i duševně odolnější a houževnatější a psychologicky připravenější. Zvítězí ta strana, která bude mít vysokou organizovanost, lepší vojenské

umění a její vojáci budou umět lépe obsluhovat a využívat své zbraně i bojovou techniku.

Z toho vyplývá důležitost kvalitní všeobecné i technické přípravy každého vojáka i specialisty. Nová bojová technika a zbraně vyžadují větší rozsah znalostí, a jejich rychlejší osvojování.

Protože převážnou část bojové techniky obsluhují větší či menší kolektivy (osádky, obsluhy, skupiny jednotek), vyžaduje se od každého jednotlivce sladění, rychlá a přesná činnost. Nepřipravenost, neukázněnost nebo nesplnění svých povinností jediným členem kolektivu může mít za následek nesplnění úkolu celého kolektivu.

Proto vzrůstá význam nejen neustálého zvyšování třídnosti, ale získání více odbornosti tak, aby v kolektivu mohlo být dosaženo plné vzájemné zastupitelnosti.

Tento požadavek je důležitý právě v oblasti bojové pohotovosti, kde stanovené normy vyžadují vážít si každé vteřiny. Čím lépe zná voják techniku a výzbroj, způsobu jejich racionálního používání a odstraňování možných poruch, tím jistěji jedná a tím méně na jeho jednání působí záporné vlivy bojové situace.

Naproti tomu pokud jsou návyky a vědomosti vojáka na minimální úrovni, je vždy pravděpodobné, že se ve složité situaci rozpadnou a voják bude pod vlivem záporných emocí.

Morálně politická a psychologická příprava při zahájení války. První dny války budou vždycky nerozlučně spjaty s uváděním ČSLA do plné bojové pohotovosti. Toto relativně krátké časové období (několika dní či týdnů) bude velmi silně působit na emocionální volní vlastnosti příslušníků ČSLA.

Můžeme předpokládat, že agrese nepřítel vystupňuje u vojsk vlastenecké citění probuzené již v době uvedení do plné bojové pohotovosti a znásobené agresí nepřítelů a vyvolá u něho první reálné pocity nenávisti k nepříteli.

Úkolem velitelů, náčelníků, politických pracovníků i všech příslušníků štábů je v tomto období všestranně podporovat projevy vlastenectví, třídního uvědomění a internacionalismu u vojsk a přeměňovat je v reálnou sílu k rozdracení nepřítelů.

Z psychologického hlediska je důležité, aby propaganda a agitace v tomto období seznamovala vojáky v nezbytné míře s rozhodnou a energickou činností velitelských orgánů a upevnila je v přesvědčení, že

všechny velitelské stupně jednájí pevně, rozhodně a správně.

Zvlášť energicky je třeba zabezpečit, aby všichni příslušníci ČSLA byli pravidelně seznamováni s vnitřní i mezinárodní situací. Jakýkoli zmatek, nejasnost a rozpory v rozkazech, nařízeních a pokynech toho či onoho velitele, štábu nebo politického orgánu v tomto období negativně působí na city vojáků a poškozují bojovou jednotu.

Přechod od mírové k aktivní bojové činnosti neproběhne u všech vojáků stejně. U některých dojde pravděpodobně k určitému vnitřnímu útlumu, pochybnostem a nejistotě. U jiných se probudí dychtivost po bojové činnosti a úsilí vyniknout v hrdinských činech. Proto je nutné sledovat psychologické projevy a sladovat je tak, aby jednotka byla prochnuta pokud možno vyrovnanými emocemi.

Prudkost prvních bojů a krajní vypětí se může projevit omezením pozornosti, snížením ostražitosti, těžkopádností, nedbalostí, spěchem, ukvapeností nebo naopak zdoluhavostí, opožděním, proměškáním výhodného okamžiku, stísněností, oslabením schopností střizlivého kritického hodnocení situace, chybami a snížením přesnosti v práci. Proto činnost velitelů musí být v této době pevná a energická, důsledná a náročně musí kontrolovat plnění úkolů podřízených a všestranně jim pomáhat.

Nežádoucí jednání a malomyslnost se v prvních hodinách a dnech bojů bude vyskytovat pravděpodobně jen ve výjimečných případech. Je tomu tak proto, že mnozí vojáci se budou naivně domnívat, že válka nebude tak tvrdá a nelibostná, jak ji velitelé vysvětlovali.

S postupným poznáváním tvrdosti války může se u některých vojáků projevit nepevnost, bezradnost, skleslost i další skryté slabé stránky.

Po určité době dojde k adaptaci a vojáka si zvyknou na bojový život. Přesto je nutné i nadále všemi způsoby pokračovat v morálně politické a psychologické přípravě, neboť kdykoli může nastat nečekaná bojová situace, v níž nepřítel získá dočasný úspěch. Spolu s účinky psychologické války může taková nečekaná situace vyvolat kolektivní paniku.

Proti kolektivní panice jsou nutná nepřetržitá opatření, mezi něž patří rozvíjet kladné vlastnosti vojáků, vytvářet v jednotkách vztahy soudružské spolupráce a pomoci, posilovat autoritu všech velitelů, využívat příkladnosti komunistů a svazáků, formovat kolektivní návyky a součinnost při obsluze složité techniky apod.

Nejagresivnější kruhy soudobého imperialismu, především USA a NSR, se dosud nevzdaly svých cílů svrhnout socialismus. I přes vedená mírová jednání pokračují ve zbrojení, v posilování vojenských paktů a nadále vedou ideologický boj všemi prostředky a formami psychologické války.

Je proto nutné připravovat i naše vojska již v míru tak, aby byla morálně politicky i psychologicky připravena vést boj dovedně s plnou nenávistí proti agresorovi od prvních okamžiků uvádění ČSLA do plné bojové pohotovosti až do úplného zničení nepřitele.

Důležitým činitelem při formování nezbytných morálně politických a psychologických vlastností našich vojáků je stranickopolitická práce. Správným využitím rozmanitých forem, metod a prostředků stranickopolitické práce mohou být příslušníci ČSLA mobilizováni k splnění úkolu.

Velmi důležitým činitelem jsou též stranické a mládežnické organizace, které sdružováním vojáků kolem komunistické strany vštěpují jim potřebné morálně politické a psychologické vlastnosti a vychovávají je v duchu bojového přátelství s ostatními armádami států — účastníků Varšavské smlouvy.